

Η εκμετάλλευση των Ορυκτών Πρώτων Υλών ως ευκαιρία βιώσιμης ανάπτυξης για τη χώρα

Ο εξορυκτικός κλάδος προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες για την ανάκαμψη της «Ελλάδας που παράγει» και της οικονομίας συνολικά, οι οποίες δεν έχουν αξιολογηθεί μέχρι σήμερα επαρκώς. Πρόκειται για έναν κλάδο που μπορεί να αξιοποιήσει άμεσα τον πλούτο που βρίσκεται στην ελληνική γη και να συνεισφέρει στην ανάπτυξη ειδικά της περιφέρειας. Έτσι, θα συμβάλλει σημαντικά στην αποκέντρωση της ανάπτυξης, δημιουργώντας καλές και σταθερές θέσεις εργασίας οι οποίες θα συμβάλουν στη συγκράτηση, ιδιαίτερα των νέων, στις τοπικές κοινωνίες.

Σήμερα, η εξέλιξη των διαθέσιμων τεχνολογιών και η κυκλική οικονομία προσφέρουν στις τοπικές κοινωνίες σημαντικές ευκαιρίες μέσα από δράσεις ασφαλούς εκμετάλλευσης ορυκτών κοιτασμάτων και βιώσιμης περιβαλλοντικής αποκατάστασης καθώς και ανάπτυξης άλλων συναφών συνδεδεμένων οικονομικών δραστηριοτήτων. Προϋπόθεση όμως είναι η εκπόνηση και υλοποίηση μιας στρατηγικής διαχείρισης του ορυκτού πλούτου μέσω ενός λειτουργικού θεσμικού πλαισίου και μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Μια Εθνική Πολιτική για την Αξιοποίηση των Ορυκτών Πρώτων Υλών πρέπει α) να θέσει το πλαίσιο και τις προτεραιότητες στην εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου, β) να εντάξει την εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου στο συνολικό χωροταξικό σχεδιασμό και τον σχεδιασμό των υποδομών, γ) να εξασφαλίσει τον εντοπισμό περαιτέρω αξιόλογων κοιτασμάτων και την αξιοποίησή τους, δ) να αξιοποιεί κάθε τεχνολογική εξέλιξη, ε) να διαμορφώσει ένα σύγχρονο πλαίσιο αδειοδότησης, στ) να προχωρήσει στη βελτίωση και ψήφιση του σχεδίου Λατομικού Νόμου και τον εκσυγχρονισμό του Μεταλλευτικού Κώδικα και ζ) να εξασφαλίσει επάρκεια πόρων και οργανωτικών υποδομών στις αρμόδιες διοικητικές υπηρεσίες μέσω και της αξιοποίησης κατάλληλα εκπαιδευμένων εξωτερικών αξιολογητών, καθώς η διασφάλιση της νομιμότητας είναι κρίσιμη προϋπόθεση βιώσιμης ανάπτυξης.

Υπό αυτές τις προϋποθέσεις ο κλάδος μπορεί να αποτελέσει ατμομηχανή της ανάκαμψης της «Ελλάδας που παράγει», προσελκύοντας επενδύσεις που θα δημιουργήσουν άμεσες και έμμεσες θέσεις εργασίας υψηλής τεχνογνωσίας και διαρκούς περαιτέρω κατάρτισης.

Η έκθεση συντάχθηκε με τη συνεργασία του Συνδέσμου Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων (ΣΜΕ), την Επιτροπή Βιομηχανίας Μεταποίησης και μεταλλευτικές επιχειρήσεις μέλη του ΣΕΒ, από τους Τομείς Βιομηχανίας, Αναπτυξιακών Πολιτικών και Δικτύων & Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής του ΣΕΒ.

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor

E: mmtsopoulos@sev.org.gr
T: +30 211 500 6157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

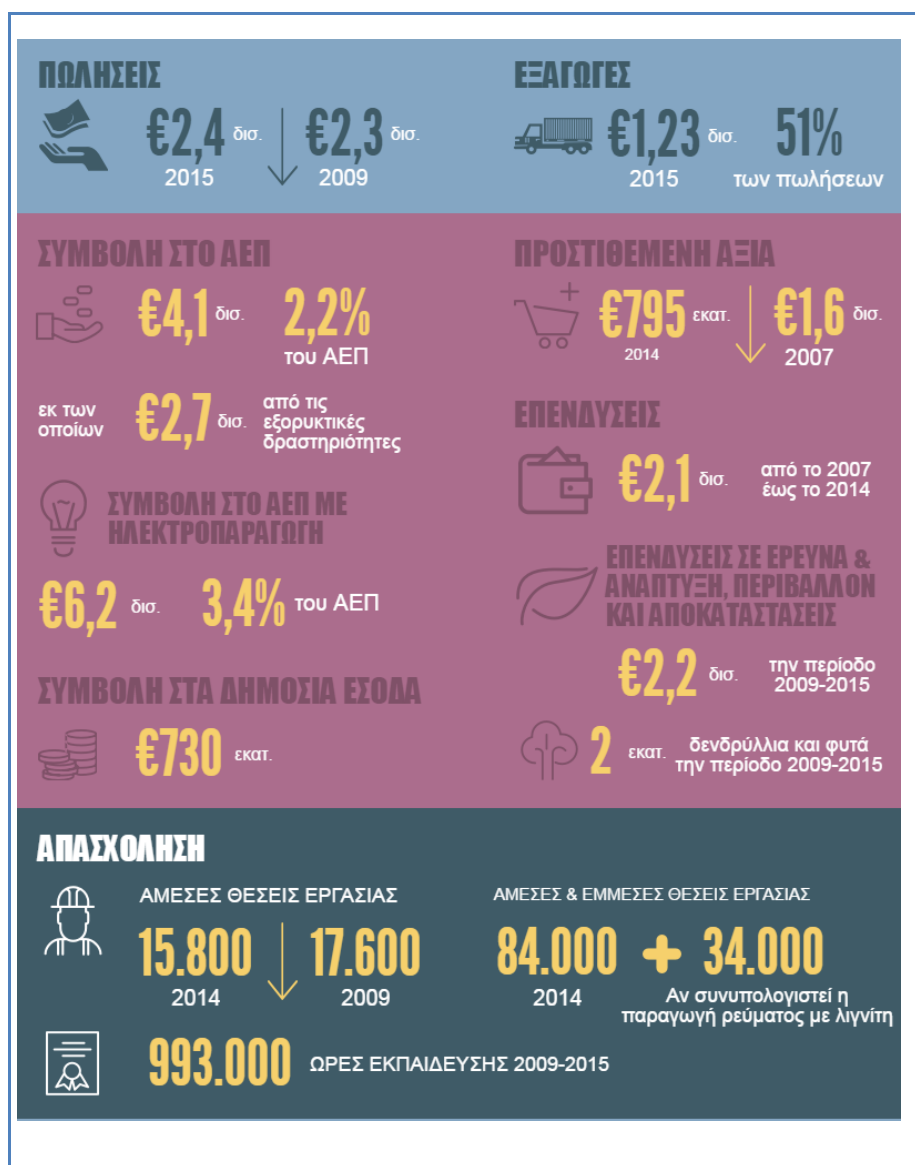
Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Η σημασία των Ορυκτών Πρώτων Υλών για την Ελλάδα

Ο κλάδος εκμετάλλευσης των Ορυκτών Πρώτων Υλών είναι ένας ιδιαίτερα εξωστρεφής κλάδος με μεγάλη, συγκριτικά με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, συνεισφορά στη βιομηχανία, [σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του IOBE](#). Σε μια εποχή όπου η παραγωγή σύνθετων προϊόντων απαιτεί ως εισροές πολλά υλικά με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, ο αξιόλογος ορυκτός πλούτος της χώρας διατηρεί το ανταγωνιστικό του πλεονέκτημα στις διεθνείς αγορές. Αποτέλεσμα αυτού του πλεονεκτήματος είναι οι σταθερά ισχυρές εξαγωγές του κλάδου (**Δ1**). Αντίστοιχα, ακόμα και μέσα στην κρίση η παραγωγή, οι μισθοί και η απασχόληση έχουν επιδείξει μια αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα, παρά τις διατηρούμενες θεσμικές αδυναμίες και ζητήματα που διαχρονικά εμποδίζουν την ανάπτυξη του εξορυκτικού κλάδου στην Ελλάδα. Έτσι, ο κλάδος έχει λειτουργήσει ως παράγοντας σταθεροποίησης της οικονομικής δραστηριότητας στη χώρα τα τελευταία χρόνια, τόσο σε εθνικό, όσο ειδικά, και σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Δ1. Η συμβολή της εξορυκτικής βιομηχανίας στην ελληνική οικονομία (Μελέτη IOBE «[Η συμβολή της εξορυκτικής βιομηχανίας στην Ελληνική οικονομία](#)», 2016. Στοιχεία χωρίς την ηλεκτροπαραγωγή από λιγνίτη. Με την προσθήκη της τελευταίας το ποσό είναι σημαντικά αυξημένα)

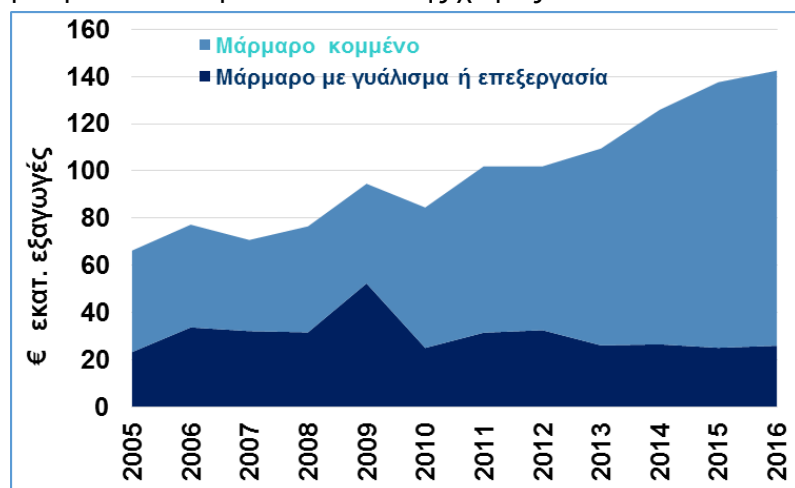

Σήμερα, οι περισσότερες ευκαιρίες ανάπτυξης του κλάδου παραμένουν ανεκμετάλλευτες χωρίς συστηματική καταγραφή, με κύρια αιτία τις χρόνιες θεσμικές αδυναμίες που εμποδίζουν την ανάπτυξή του. Πηγή αυτών των ευκαιριών, εκτός των δυνατοτήτων που δίνει πάντα η ανάπτυξη της δευτερογενούς μεταποίησης σε συνέχεια της εξόρυξης, είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ποιότητας και ποικιλίας του ελληνικού ορυκτού πλούτου. **Ενδεικτικό της αξίας του ορυκτού πλούτου της χώρας (Δ7) είναι το γεγονός ότι στον κατάλογο των κρίσιμων για την εφοδιαστική αλυσίδα υλικών που έχει καταρτίσει η Ε.Ε. περιλαμβάνεται ορυκτός πλούτος που διαθέτει η Ελλάδα**, όπως για παράδειγμα το Μαγνήσιο και ο Μαγνησίτης. Επιπλέον, τα σημαντικά ορυκτά κοιτάσματα υπάρχουν συχνά σε εγγύτητα με την ακτογραμμή, γεγονός που μειώνει τα κόστη μεταφοράς και διευκολύνει την αξιοποίηση και τις εξαγωγές.

Η Εθνική Πολιτική Αξιοποίησης των Ορυκτών Πρώτων Υλών πρέπει να βασίζεται από τη μια στη γνώση των υφιστάμενων αποθεμάτων και από την άλλη στην αναγνώριση πως μια επιτυχημένη πολιτική πρέπει να ισορροπεί μεταξύ οικονομικής ανάπτυξης και ιδιαίτερα υπεύθυνης περιβαλλοντικής μέριμνας.

Η συμβολή του κλάδου στις εξαγωγές ενδεικτικά μόνο καταγράφει τη δυνατότητα του κλάδου να αξιοποιεί τις ευκαιρίες που προσφέρει, συνδυαστικά, η διεθνής αγορά, ο ελληνικός ορυκτός πλούτος και η πρόσβαση σε υποδομές, όπως είναι τα κατάλληλα λιμάνια. Συγκεκριμένα, με πάνω από 5% μερίδιο στο σύνολο των εξαγωγών αγαθών, η Ελλάδα κατατάσσεται πρώτη στο μερίδιο της αξίας εξαγωγών της εξορυκτικής βιομηχανίας ως προς το σύνολο της αξίας εξαγωγών των κρατών-μελών της Ε.Ε.. Σημειώνεται στο σημείο αυτό ότι πρώτο σε εξαγωγές είναι το Αλουμίνιο (€300 εκ. το 2015), και ακολουθεί το Νικέλιο (€192 εκ. το 2015) και η Αλουμίνα (€110 εκ.). Αλλά και σε πολλές περιπτώσεις άλλων ορυκτών πρώτων υλών, ο δυναμισμός των εξαγωγών έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, με ενδεικτικό παράδειγμα το μάρμαρο (Δ2). Αυτή η εικόνα αναδεικνύει το εύρος του ορυκτού πλούτου στην Ελλάδα, αλλά και, αναλογικά, τις αδυναμίες του παραγωγικού ιστού της χώρας που δεν αξιοποιεί όσο θα μπορούσε τον ορυκτό πλούτο της χώρας.

Δ2. Εξαγωγές μαρμάρου

Πηγή: Eurostat

Με το κατάλληλο εθνικό σχέδιο, η εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου μπορεί να αποτελέσει αιχμή για σημαντικές νέες επενδύσεις. Μάλιστα, καθώς το γεγονός ότι ο κλάδος είναι έντασης κεφαλαίου και

παραδοσιακά έχει καταφέρει να προσελκύσει επενδύσεις από το εξωτερικό, σημαίνει ότι μπορεί να συνεισφέρει ουσιαστικά και εμβληματικά στην επενδυτική κινητοποίηση που έχει ανάγκη η χώρα. Οι επενδύσεις αυτές με τη σειρά τους μπορεί να οδηγήσουν τον κλάδο στην πρώτη γραμμή της Βιώσιμης Ανάπτυξης, επιταχύνοντας τη μετάβαση προς την κυκλική οικονομία και αξιοποιώντας τις σχετικές νέες τεχνολογίες ως ευκαιρίες ανάπτυξης.

Η ανάπτυξη της εξορυκτικής βιομηχανίας μπορεί να αποτελέσει σημείο εκκίνησης για μια σειρά δευτερογενών μεταποιητικών δραστηριοτήτων, οι οποίες θα αρχίσουν σταδιακά να συμπληρώνουν τον παραγωγικό ιστό της χώρας.

Σχετικά, οι σημαντικές επενδύσεις για την αποκατάσταση του περιβάλλοντος, ιδιαίτερα σε δασικά οικοσυστήματα, αποτελούν ευκαιρία για το συνδυασμό της εκμετάλλευσης του ορυκτού πλούτου με την ανάπτυξη μιας πολιτικής και δραστηριοτήτων αποκατάστασης και χρήσεων γης. Έτσι, συνεχίζεται η οικονομική δραστηριότητα και μετά την ολοκλήρωση της εξόρυξης, ταυτόχρονα με την περιβαλλοντική αναβάθμιση, προς όφελος των τοπικών κοινωνιών της ελληνικής περιφέρειας.

Πέρα όμως από την ανάπτυξη του ίδιου του κλάδου, και υπό τις κατάλληλες συνθήκες, η εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου μπορεί να υποστηρίξει την ανάπτυξη και άλλων μεταποιητικών δραστηριοτήτων και αντίστοιχων υπηρεσιών. Φυσικά, η ανάπτυξη, ή αναστροφή της συρρίκνωσης, της μεταποιητικής βάσης της χώρας απαιτεί την άρση ευρύτερων αντικινήτρων στο επιχειρείν, για όλους του κλάδους. Συνεπώς, μια τέτοια εξέλιξη δεν μπορεί να είναι αυτόματη. Όμως, αν αναληφθούν δράσεις στην κατεύθυνση της εφαρμογής [μιας αποτελεσματικής πολιτικής για τη βιομηχανία](#), όπως, ενδεικτικά και μόνο είναι η θέσπιση ενός απλού, λογικού και σταθερού φορολογικού και αδειοδοτικού συστήματος το οποίο θα εφαρμόζεται με ασφάλεια δικαίου, τότε η εκμετάλλευση των ορυκτών πρώτων υλών μπορεί να δώσει το έναυσμα μιας γενικότερης ανάπτυξης και θα συμβάλει στη δυναμική ανάκαμψη της «Ελλάδας που παράγει», όπως άλλωστε έχει ήδη συμβεί σε πολλές άλλες χώρες.

Η απομάκρυνση συγκεκριμένων θεσμικών εμποδίων μπορεί να επιταχύνει την προσέλκυση επενδύσεων στον εξορυκτικό κλάδο.

Η ανάγκη μιας Εθνικής Πολιτικής για την Αξιοποίηση των Ορυκτών Πρώτων Υλών

Για να μπορέσει η χώρα να αξιοποιήσει με τον καλύτερο τρόπο τον ορυκτό της πλούτο απαιτείται μια συντεταγμένη και εφαρμόσιμη Εθνική Πολιτική για την Αξιοποίηση των Ορυκτών Πρώτων Υλών.

Μια τέτοια Εθνική Πολιτική, προκειμένου να αποδώσει ουσιαστικά πρέπει να αποτελεί μέρος μιας συνολικής εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής. Ταυτόχρονα, σημαντικές διαστάσεις πολιτικής που σχετίζονται άμεσα με την αξιοποίηση των ορυκτών πρώτων υλών μπορούν να εξειδικευτούν σε εφικτές

δράσεις με άμεσα ορατά αποτελέσματα (Δ3). Η συνολική αντιμετώπιση των ειδικότερων αυτών ζητημάτων θα συνεισφέρει στην ενίσχυση του κλάδου και στην αναπτυξιακή του προοπτική (Δ4). Πρώτοι ωφελούμενοι τέτοιων δράσεων αναμένεται να είναι οι τοπικές κοινωνίες. Η Εθνική πολιτική πρέπει να οδηγήσει σε συντονισμένες δράσεις στα ακόλουθα ζητήματα:

A. Χωροταξικό - Υποδομές. Ένας κλάδος που συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη σημαντικής δραστηριότητας στη γη δεν μπορεί να αναπτυχθεί χωρίς ένα σαφές και λειτουργικό ρυθμιστικό πλαίσιο για τη χωροταξία (Special Report 4). Σήμερα, η απουσία ενός Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις ορυκτές πρώτες ύλες αντανάκλα την απουσία κάθε σχετικής μέριμνας στην πολιτική χωροταξικού σχεδιασμού. Αυτή η έλλειψη δημιουργεί, στην πράξη, ένα σχεδόν ανυπέβλητο εμπόδιο στην ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων ακόμα και όταν το ισοζύγιο από την ανάπτυξη αυτή είναι εμφανώς θετικό.

Επιπλέον, ο κλάδος έχει μια ιδιαίτερη εξάρτηση από υποδομές. Η επάρκειά τους επηρεάζει άμεσα όχι μόνο τη δυνατότητα αξιοποίησης του ορυκτού πλούτου αλλά και το κόστος εκμετάλλευσης και διακίνησης πρώτων υλών και προϊόντων, και κατά προέκταση την ελκυστικότητα της κάθε σχετικής επένδυσης. Συνεπώς, είναι απαραίτητο ένα εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Υποδομών να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες του κλάδου. Σχετικά πρέπει να τονιστεί ότι στις περισσότερες περιπτώσεις η συνεργασία με τις τοπικές αρχές για την κάλυψη αναγκών σε ό,τι αφορά τοπικές υποδομές είναι εξαιρετική. Στις περιπτώσεις αυτές είναι κρίσιμη η καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των διαθέσιμων ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Επίσης, η δημιουργία επιτόπιων -στον χώρο εξόρυξης- λιμενικών εγκαταστάσεων, πολύ συχνά επιτρέπει να γίνει θετική η εξίσωση της οικονομικής εκμετάλλευσης. Για αυτό έχει σημασία τα τέλη που θεσπίζει η πολιτεία και που υπολογίζονται στο πλαίσιο της επένδυσης να μην αποθαρρύνουν τη δημιουργία των επενδύσεων αυτών. Σήμερα το κόστος των επενδύσεων αυτών αυξάνει αδικαιολόγητα καθώς τα τέλη υπολογίζονται με βάση την αξία της επένδυσης αντί για την αξία της γης επί της οποίας πραγματοποιείται η επένδυση, όπως και είναι ορθό να γίνεται.

Δ3. Πυλώνες μιας Εθνικής Πολιτικής για την Αξιοποίηση των Ορυκτών Πρώτων Υλών (ΟΠΥ). Πηγή ΣΜΕ

<p>A. Χωροταξικός Σχεδιασμός: Ενσωμάτωση της μεταλλευτικής πολιτικής στη χωροταξική πολιτική της χώρας, ώστε να επιτευχθεί ισόρροπη σχέση μεταξύ:</p>
<ul style="list-style-type: none"> • βιωσιμότητας των απαραίτητων ορυκτών πρώτων υλών • οικονομικής ανάπτυξης • κοινωνικού περιβάλλοντος • φυσικού περιβάλλοντος • ανταγωνιστικών χρήσεων γης.
<p><i>Κατάλληλος χωροταξικός σχεδιασμός ώστε να διασφαλίζεται η δυνατότητα αξιοποίησης των κοιτασμάτων ορυκτών πρώτων υλών σε μακροχρόνια βάση με παράλληλη εξασφάλιση της προσβασιμότητας σ' αυτά. Είναι απολύτως κρίσιμο επειδή η εξορυκτική βιομηχανία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την θέση στην οποία η φύση έχει δημιουργήσει τα αντίστοιχα κοιτάσματα. Επιπλέον, είναι απαραίτητος για τη διασφάλιση των χωροταξικών προϋποθέσεων για τη διενέργεια των εξορυκτικών εργασιών και της μεταφοράς των προϊόντων της (π.χ. θαλάσσιοι διέξοδοι μεταφοράς).</i></p>
<p><i>Πρόβλεψη κατ' εξαίρεση διαδικασιών αλλαγής χρήσεων γης όταν αυτό είναι αναγκαίο για την αξιοποίηση νέων κοιτασμάτων ορυκτών πρώτων υλών τα οποία δεν είχαν εντοπισθεί, και επομένως δεν είχαν ληφθεί υπόψη, κατά τις προηγούμενες φάσεις του χωροταξικού σχεδιασμού.</i></p>
<p>B. Περιβαλλοντική Αδειοδότηση: Η περιβαλλοντική αδειοδότηση πρέπει να εντάσσεται και να συνάδει με την μεταλλευτική πολιτική. Θα πρέπει να εξασφαλίζονται:</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Η παραγωγή των εκμεταλλεύσιμων και αναγκαίων ΟΠΥ εντός του πλαισίου της βιώσιμης ανάπτυξης (οικονομική ανάπτυξη, κοινωνική διάσταση, περιβαλλοντικές επιταγές).
<ul style="list-style-type: none"> • Η ολοκλήρωση της διαδικασίας της περιβαλλοντικής αδειοδότησης εντός καθορισμένων και εύλογων χρονικών πλαισίων.
<ul style="list-style-type: none"> • Η υιοθέτηση πολιτικής «ανοικτών θυρών» προς την τοπική κοινωνία και τους κοινωνικούς εταίρους.
<ul style="list-style-type: none"> • Η ουσιαστικότερη και πιο ενεργός συμμετοχή της Δημόσιας Διοίκησης στη διαδικασία διαβούλευσης της περιβαλλοντικής αδειοδότησης.
<p>Γ. Θεσμικά ζητήματα: Βασικά χαρακτηριστικά του κανονιστικού πλαισίου αδειοδότησης πρέπει να είναι:</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Η απλότητα, η διαφάνεια, η σαφήνεια, οι σταθεροί όροι, η κατανόηση του επενδυτικού περιβάλλοντος, η ομοιομορφία στην εφαρμογή του και οι λογικοί χρόνοι για την έκδοση των απαιτούμενων εγκρίσεων και αδειών.
<ul style="list-style-type: none"> • Η προώθηση - επιβολή της Εφαρμογής Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών (Best Available Technique - BAT) και η αξιοποίηση της σχετικής Ευρωπαϊκής εμπειρίας.
<ul style="list-style-type: none"> • Η ενίσχυση του ρόλου των ελεγκτικών υπηρεσιών έργων έρευνας και εκμετάλλευσης ορυκτού πλούτου.
<ul style="list-style-type: none"> • Η αυστηρή εφαρμογή του Κανονισμού Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών (Κ.Μ.Λ.Ε.).
<ul style="list-style-type: none"> • Διασφάλιση σε μακροχρόνιο ορίζοντα της τροφοδοσίας της αγοράς και των κατασκευαστικών έργων με αδρανή υλικά, με αποδεκτό κόστος.
<ul style="list-style-type: none"> • Η ουσιαστική διαβούλευση, βελτίωση και ψήφιση του νέου σχεδίου Λατομικού Νόμου.
<ul style="list-style-type: none"> • Ο εκσυγχρονισμός του Μεταλλευτικού Κώδικα
<p>Δ. Έρευνα, εκπαίδευση, καινοτομία: Προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών που αφορούν τις γεωεπιστήμες στις σύγχρονες ανάγκες του εξορυκτικού κλάδου και παράλληλη κάλυψη του ελλείμματος που υπάρχει στην παραγωγή μέσω και κατώτερων στελεχών.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας σε όλο το επιστημονικό εύρος του κλάδου (αναζήτηση - εκμετάλλευση -επεξεργασία-ασφάλεια-αποκατάσταση περιβάλλοντος κ.λ.π.).
<ul style="list-style-type: none"> • Συνεχής επιμόρφωση «εν ενεργεία» στελεχών της εξορυκτικής βιομηχανίας και των «εν γένει» γεωεπιστημονικών φορέων για την σταδιακή προσαρμογή και παραγωγικότερη συμμετοχή τους στις νέες τεχνολογικές δυνατότητες και προκλήσεις.
<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση της διδασκαλίας μαθημάτων σχετικά με τις γεωεπιστήμες στην κατώτερη και μέση εκπαίδευση για τη βελτίωση της απαραίτητης ενημέρωσης σχετικά με τη σημασία και τις ιδιαιτερότητες των ορυκτών πρώτων υλών.
<p>Ε. Κοινωνική συναίνεση: Έμπρακτη εφαρμογή των κανόνων βιώσιμης ανάπτυξης ως μοναδικού παράγοντα απρόσκοπτης λειτουργίας των εξορυκτικών έργων. Εφαρμογή σχετικών πιλοτικών προγραμμάτων.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Η απόκτηση «κοινωνικής αδείας» ως σημαντικός παράγοντας για την ομαλή ανάπτυξη της εξορυκτικής δραστηριότητας.
<ul style="list-style-type: none"> • Βασικό στοιχείο της εφαρμογής της μεταλλευτικής πολιτικής η προώθηση του διαλόγου και η εδραίωση εμπιστοσύνης μεταξύ Πολιτείας, βιομηχανίας και κοινωνικών εταίρων (τοπική κοινωνία, ΜΚΟ, καταναλωτές, εργαζόμενοι, κ.λ.π.).
<ul style="list-style-type: none"> • Ενημερωτικές εκστρατείες με σκοπό την ευαισθητοποίηση του κοινού και την αντιστροφή του αρνητικού κλίματος που έχει διαμορφωθεί στην κοινωνία απέναντι στον εξορυκτικό κλάδο.
<ul style="list-style-type: none"> • Αντισταθμιστικά οφέλη για ΟΤΑ.
<p>ΣΤ. Αποδοτικότητα στη χρήση ορυκτών πρώτων υλών συμπεριλαμβανομένων της υποκατάστασης, και επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης και αξιοποίησης παραπροϊόντων/ απορριμμάτων εξορυκτικών διεργασιών, τελμάτων εμπλουτισμού και αποβλήτων</p>

μεταλλουργίας. Στόχος είναι η ορθολογική διαχείριση και ελαχιστοποίηση όλων των «εν γένει» μεταλλευτικών αποβλήτων.

- Συμπλήρωση θεσμικού πλαισίου και κινήτρων για την ανακύκλωση πρώτων υλών και την αξιοποίηση παραπροϊόντων και αποβλήτων.

- Προώθηση της έρευνας σε καινοτόμες δράσεις που αφορούν στην υποκατάσταση ορυκτών πρώτων υλών, στην πιο αποδοτική χρήση, στη μελέτη του κύκλου ζωής και στην ανακύκλωσή.

Δ4. Συγκεκριμένες δράσεις της Εθνικής Πολιτικής για την Αξιοποίηση των Ορυκτών Πρώτων Υλών. Σε τι θα χρησιμεύσουν. Πηγή: ΣΜΕ

Θέσπιση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού για τις ορυκτές πρώτες ύλες.	Η ύπαρξη κοιτασμάτων με μεγάλο εμπορικό ενδιαφέρον θα μπορεί να αξιολογείται στο πλαίσιο του χωροταξικού σχεδιασμού.
Βελτίωση και ψήφιση σχεδίου νέου Λατομικού Νόμου / Εκσυγχρονισμός του Μεταλλευτικού Κώδικα.	Ανάπτυξη λατομικών δραστηριοτήτων με βέλτιστη περιβαλλοντολογική προστασία. Ανάπτυξη μεταλλευτικών εκμεταλλεύσεων με προσέλκυση επενδύσεων και αύξηση γεωτρητικών ερευνών με αποτέλεσμα την πληρέστερη καταγραφή του κοιτασματολογικού πλούτου της χώρας.
Απλοποίηση και επιτάχυνση της αδειοδότησης των μεταλλευτικών και λατομικών δραστηριοτήτων (εξόρυξη και έρευνα).	Μείωση των χρόνων και του κόστους στον προγραμματισμό ερευνών και εξόρυξης, ενισχύοντας το ενδιαφέρον και δίνοντας μεγαλύτερα περιθώρια αμοιβαία επωφελών λύσεων μεταξύ επιχειρήσεων, τοπικών κοινωνιών και του κράτους. Ένταξη των αδειοδοτήσεων σε ένα συνολικό σχεδιασμό με οικονομική λογική μέσω των κατευθύνσεων τόσο για το κύριο προϊόν όσο και τα παραπροϊόντα στην πολιτική αδειοδοτήσεων.
Ενδυνάμωση, με στελέχη και δομές, διοικητικών υπηρεσιών και ΙΓΜΕ.	Αποτελεσματικότερος εντοπισμός πιθανών κοιτασμάτων με εμπορικό ενδιαφέρον. Εποπτεία τήρησης νομιμότητας για προάσπιση δημοσίου συμφέροντος, που συμπληρώνει τις πιο αποτελεσματικές διαδικασίες αδειοδότησης ερευνών επιβεβαίωσης και εξόρυξης. Αποτελεσματική εποπτεία ενάντια στην παράνομη λατόμευση και διακίνηση αδρανών υλικών που δεν έχουν πιστοποίηση (CE).

Β. Θεσμικά ζητήματα – Περιβαλλοντολογική Αδειοδότηση και Αδειοδότηση. Οι αδυναμίες στο χωροταξικό σχεδιασμό, αλλά και οι πολλές τεχνικές ελλείψεις του πλαισίου αδειοδότησης, αυξάνουν τα εμπόδια στην αξιοποίηση των ορυκτών πρώτων υλών. Αποτέλεσμα είναι οι διαδικασίες αδειοδότησης των μεταλλευτικών και λατομικών δραστηριοτήτων (τόσο για την εξόρυξη όσο και την έρευνα) αλλά και οι αδυναμίες στη διαδικασία χορήγησης της απαραίτητης περιβαλλοντολογικής αδειοδότησης να αποτελούν σημαντική τροχοπέδη.

Γ. Θεσμικά ζητήματα – Μεταλλευτικός Κώδικας και Λατομικός Νόμος. Ο Μεταλλευτικός Κώδικας χρήζει εκσυγχρονισμού προκειμένου να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις της εθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Επιπλέον, ο Λατομικός Νόμος, μέχρι σήμερα και με την πρωτοβουλία αναθεώρησης του ήδη να εξελίσσεται, είναι διασπασμένος σε διάφορα νομοθετήματα. Ο νέος Λατομικός

Νόμος, όταν ψηφιστεί, θα πρέπει να άρει αυτή την πολυδιάσπαση, που είναι παράδειγμα των προβλημάτων που δημιουργεί μέχρι και σήμερα το θεσμικό πλαίσιο στο επιχειρείν και στην ανάπτυξη οργανωμένων επιχειρήσεων που είναι νομοταγείς και έχουν την οργανωτική ικανότητα τήρησης των ευρωπαϊκών κανόνων, προδιαγραφών και την ενσωμάτωση βέλτιστων πρακτικών. Ταυτόχρονα, και σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει μέχρι σήμερα, θα πρέπει οι σχετικές διατάξεις να προστατεύουν αποτελεσματικά το δημόσιο συμφέρον.

Για παράδειγμα, μέχρι σήμερα στις λατομικές δραστηριότητες οι άδειες δεν επιτρέπουν επαρκή χώρο ανάπτυξης της δραστηριότητας, κάτι που, τελικά, υπονομεύει στην πράξη τη δυνατότητα αποτελεσματικής προστασίας του περιβάλλοντος. Επίσης, το πρόβλημα της παράνομης λατόμευσης παραμένει διαδεδομένο, με σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις για το περιβάλλον, τον ανταγωνισμό και τα δημόσια έσοδα. Το πρόβλημα αυτό μάλιστα δεν αφορά μόνο την εποπτεία τήρησης του νόμου, αλλά και την απουσία υποδομών και μηχανισμών στήριξης, ειδικά των μικρότερων επιχειρήσεων, ως προς τη συμμόρφωση τους. Τέτοιοι μηχανισμοί υπάρχουν σε πολλές χώρες της Ε.Ε.

Πέρα από τις αδυναμίες αυτές, το γεγονός ότι μέχρι σήμερα οι λατομικές περιοχές δεν ορίζονται βάσει στρατηγικού σχεδιασμού σημαίνει ότι οι άδειες, όταν δίνονται, συχνά είναι προβληματικές. Για παράδειγμα, συχνά δεν περιλαμβάνουν κατευθύνσεις για την αξιοποίηση των παραγόμενων παραπροϊόντων με συνέπεια την αδυναμία βελτιστοποίησης της οικονομικής εκμετάλλευσης. Άλλες φορές, μια άδεια μπορεί να περιλαμβάνει όρους λειτουργίας του λατομείου που δεν είναι συμβατοί με την οικονομική βιωσιμότητα. Υπάρχει η προσδοκία ότι με τη βελτίωση του [σχεδίου νέου Λατομικού Νόμου](#) τα ζητήματα αυτά θα λυθούν. Προϋπόθεση όμως είναι στα πλαίσια μιας ουσιαστικής διαβούλευσης να εισακουστούν τα επιχειρήματα ειδικά όσων υποβάλλουν τεκμηριωμένες παρατηρήσεις, και να γίνουν οι σχετικές – κατά περίπτωση σημαντικές – βελτιώσεις στο σχέδιο Νόμου που αναρτήθηκε σε δημόσια διαβούλευση (Δ5).

Το νέο Λατομικό Νομοσχέδιο

Η διαβούλευση για το νέο Λατομικό Νομοσχέδιο έχει ξεκινήσει και πρέπει να συνεχιστεί εις βάθος με την ενεργό συμμετοχή των επιχειρήσεων και συνδέσμων του κλάδου. Η θεραπεία χρόνιων προβλημάτων έχει καθυστερήσει σημαντικά. Αποτέλεσμα αυτής της καθυστέρησης είναι η αδυναμία της πολιτείας να διαφυλάξει τα συμφέροντά της και να διασφαλίσει την αποδοτικότερη και φιλικότερη προς το περιβάλλον λειτουργία των λατομείων σε μια αγορά με κανόνες, δικαιώματα και υποχρεώσεις για όλους τους εμπλεκόμενους.

- **Απλοποίηση νομοθεσίας:** Το υπό διαβούλευση Νομοσχέδιο δυστυχώς δεν ξεφεύγει από τις παθογένειες της υφιστάμενης νομοθεσίας. Αν και αποτελεί δεδηλωμένη πρόθεση η κωδικοποίηση και ενοποίηση της νομοθεσίας, οι διάφορες διατάξεις δεν ακολουθούν μια λογική σειρά με γενικές διατάξεις ακολουθούμενες από ειδικές διατάξεις ανά λατομικό προϊόν.
- **Μισθώματα και τέλη:** Η επιβολή επιπλέον τέλους 1% επί του τζίρου για παραχωρήσεις λατομείων μετά το τεσσαρακοστό έτος λειτουργίας υπέρ του Πράσινου Ταμείου αποτελεί στην ουσία ένα ακόμα φόρο στην παραγωγή, και μάλιστα επιλεκτικό που στρεβλώνει τον ανταγωνισμό, καθώς το Πράσινο Ταμείο δεν επιτελεί ουσιαστικά το περιβαλλοντικό του έργο. Ταυτόχρονα, δεν τίθεται ζήτημα μη εκπλήρωσης των περιβαλλοντικών υποχρεώσεων των επιχειρήσεων, οι οποίες λειτουργούν υπό την προϋπόθεση καταβολής εγγυητικής επιστολής εκπλήρωσης των περιβαλλοντικών τους υποχρεώσεων. Ένα ακόμη ζήτημα είναι η ανάγκη ανανέωσης κάθε μίσθωσης μετά τα 40 χρόνια. Από τη στιγμή που το μίσθωμα βρίσκεται στο

μέγιστο επιτρεπόμενο επίπεδο ήδη από τα 20 χρόνια, η συγκεκριμένη διάταξη ανοίγει παράθυρα αδιαφάνειας και φοροδιαφυγής.

- **Πρόστιμα:** Η επαναληπτικότητα και η σοβαρότητα των παραβάσεων επιβάλλεται να ελέγχεται. Ωστόσο, τα κριτήρια παραμένουν θολά για άλλες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, η θέσπιση προστίμων στη βάση του αριθμού των εργαζομένων δημιουργεί νομικά και ηθικά ζητήματα. Αντί να επιδιώκεται η αύξηση συμμόρφωσης από όλες τις επιχειρήσεις, με στόχο την προστασία όλων των εργαζομένων, τα πρόστιμα συνδέονται με το μέγεθος του έργου, ακόμα και αν η παράβαση αφορά ένα μόνο εργοτάξιο. Όμως όλοι οι εργαζόμενοι, όλων των λατομείων πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο. Αντί για αποτελεσματικά κίνητρα συμμόρφωσης, έχουμε συνεπώς εξαντλητικά πρόστιμα βάσει του μεγέθους.
- **Ισονομία Πολιτείας – Επιχειρήσεων:** Η μη τήρηση προθεσμιών πχ για αδειοδότηση ερευνών από την πολιτεία δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στις επιχειρήσεις. Αντί για τυπολατρία, είναι καίριας σημασίας η τήρηση των υποχρεώσεων και των χρονοδιαγραμμάτων και από το κράτος.

Δ5. Αναγκαία πεδία στα οποία πρέπει να βελτιωθεί το σχέδιο Λατομικού Νόμου που έχει τεθεί σε διαβούλευση.

Δ. Έρευνα για νέα κοιτάσματα. Οι δυσλειτουργίες του υφιστάμενου πλαισίου αφορούν τόσο στην εκμετάλλευση κοιτασμάτων όσο και στην έρευνα για νέα κοιτάσματα. Για παράδειγμα, η διαδικασία αδειοδότησης για τις δραστηριότητες έρευνας (κυρίως τις γεωτρήσεις και ιδιαίτερα για τα μεταλλεύματα) εξισώνεται με την διαδικασία της αδειοδότησης εξορυκτικών δραστηριοτήτων. Αυτό περιορίζει δραματικά τη δυνατότητα υλοποίησης ερευνών και εντοπισμού ή επιβεβαίωσης κοιτασμάτων με μεγάλο εμπορικό ενδιαφέρον. Η προστασία του δημοσίου συμφέροντος από αυτές τις διατάξεις που, στην πράξη, παρεμποδίζουν την έρευνα για νέα κοιτάσματα δεν τεκμηριώνεται, ενώ την ίδια ώρα χάνονται ανυπολόγιστες ευκαιρίες οικονομικής ανάπτυξης.

Ε. Η επάρκεια υποδομών και πόρων της Διοίκησης ως Προϋπόθεση Κοινωνικής Συναίνεσης.

Σήμερα υπάρχουν σημαντικά κενά σε επίπεδο διοικητικών υποδομών που αποδυναμώνουν τις αδειοδοτικές υπηρεσίες, τον φορέα γνωμοδότησης αλλά και την ικανότητα εποπτείας της τήρησης της νομιμότητας.

Καταρχάς οι διοικητικές υποδομές που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση των αιτήσεων αδειοδότησης δεν είναι σε θέση να διεκπεραιώσουν τεχνικά και διοικητικά τις διαδικασίες σε εύλογο χρονικό διάστημα. Το ζήτημα δε σχετίζεται μόνο με την υποστελέχωση, αλλά και με μια γενικότερη κατάσταση απαξίωσης των υπηρεσιών. Ο επικείμενος κίνδυνος κατάρρευσης των υποδομών της διοίκησης θα είχε καταστροφικές συνέπειες για τον κλάδο. Ενδεικτικά, η αποδυνάμωση των υπηρεσιών έχει προσεγγίσει τέτοια επίπεδα που ακόμα και η διεκπεραίωση των ανανεώσεων αδειών δραστηριοτήτων που υπάρχουν για δεκαετίες τίθεται σε αμφιβολία.

Η διαχρονικά χαμηλή προτεραιότητα της πολιτείας στην αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου και η διαχρονική απαξίωση των διοικητικών υποδομών του κράτους έχει επηρεάζει και το φορέα γνωμοδότησης, δηλαδή το Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΙΓΜΕ). Ο φορέας αυτός έχει κομβικό ρόλο καθώς είναι υπεύθυνος για τις γεωλογικές μελέτες στη χώρα, την έρευνα και αξιολόγηση των ορυκτών πρώτων υλών και τις στοχευμένες έρευνες για νέα κοιτάσματα. Σήμερα, αυτός ο σημαντικός φορέας παραμένει δέσμιος πολύ σοβαρών οργανωτικών προβλημάτων.

Η εκλογίκευση των διαδικασιών αδειοδότησης και έρευνας καθώς και η επαρκής υποστήριξη των σχετικών διοικητικών υποδομών πρέπει απαραίτητα να συνοδεύονται και με την παράλληλη αύξηση της

αποτελεσματικότητας των ελεγκτικών μηχανισμών και των μηχανισμών γνωμοδότησης (Επιθεωρητές περιβάλλοντος, επιθεωρητές μεταλλείων, ΙΓΜΕ, κοκ) μέσα από παρεμβάσεις στη στελέχωση, το εξοπλισμό και τις οργανωτικές υποδομές.

Σημαντική αρωγή σε αυτή την κατεύθυνση θα προσφέρει και η εφαρμογή μέτρων για την αξιοποίηση κατάλληλων εξωτερικών αξιολογητών (βάσει ειδικού μητρώου) που θα υποβοηθούν τη λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών και θα συνεισφέρουν ουσιαστικά στην πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού των δημοσίων υπηρεσιών και στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των προβλεπόμενων διαδικασιών. Η σχετική νομοθετική πρόβλεψη υπάρχει από το 2011 (Ν4014) αλλά εκκρεμεί ακόμα η έκδοση της σχετικής υπουργικής απόφασης για την εφαρμογή της.

Μια τέτοια προσέγγιση που θα εστιάζει στον ουσιαστικό έλεγχο αποτελεί και ουσιαστική προϋπόθεση ώστε το κράτος να είναι σε θέση να υπερασπιστεί το δημόσιο συμφέρον, και την ίδια ώρα να επιτρέψει την ανάπτυξη των σχετικών δραστηριοτήτων με τρόπο που θα ωφελήσουν καταρχήν τις τοπικές κοινωνίες (Δ6) και την οικονομία ως σύνολο. Κάτι τέτοιο, και ειδικά ο αποτελεσματικός έλεγχος των εύλογων όρων λειτουργίας που προβλέπει η άδεια, αποτελεί, τελικά, τον πιο κρίσιμο παράγοντα αύξησης της εμπιστοσύνης των τοπικών κοινωνιών στα σχετικά έργα εξόρυξης.

Δ6. Εξόρυξη και τοπικές κοινωνίες

Η ανάπτυξη μιας εξορυκτικής δραστηριότητας επιφέρει μεγάλες αλλαγές στο φυσικό περιβάλλον. Οι αναπόφευκτες παρεμβάσεις στον περιβάλλοντα χώρο, γεννούν εύλογα ερωτήματα και ενίοτε και ανησυχία στους κατοίκους οι οποίοι συχνά στερούνται ενημέρωσης. Η κατανόηση των διαχρονικών ωφελημάτων που έχει να αποκομίσει η τοπική κοινωνία είναι προϋπόθεση για την απόκτηση της «κοινωνικής αδειας» για την ανάπτυξη της εξορυκτικής δραστηριότητας.

Η ενημέρωση και συζήτηση είναι καίριας σημασίας και πρέπει να συνοδεύεται από την έμπρακτη και διαφανή εφαρμογή των κανόνων βιώσιμης ανάπτυξης ως μοναδικού παράγοντα απρόσκοπτης λειτουργίας των εξορυκτικών έργων.

Η εφαρμογή σχετικών πιλοτικών προγραμμάτων μπορεί να υποστηρίξει αυτή την προσπάθεια και να παρουσιάσει στις τοπικές κοινωνίες τις δυνατότητες που δίνουν οι σύγχρονες τεχνολογίες για την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων και κινδύνων της εξόρυξης. Η ενημέρωση επίσης έχει σημασία για την ανάδειξη της σύγχρονης προσέγγισης: Αυτή θέλει την εξόρυξη να είναι μια παροδική κατάσταση, που από την αρχή έχει σχεδιαστεί και προγραμματιστεί με γνώμονα την αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος και την αξιοποίηση αυτής της αποκατάστασης για την ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων προς όφελος κάθε τοπικής κοινωνίας. Η ανάγκη της εξορυκτικής βιομηχανίας σε πολλές και διαφορετικές ειδικότητες εργαζομένων και υψηλής εξειδίκευσης συνεργαζόμενες επιχειρήσεις αποτελεί σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης τοπικών παραγωγικών οικοσυστημάτων με καίρια συμβολή στην προοπτική τοπικής, βιώσιμης ανάπτυξης.

Επιπλέον, επειδή ακριβώς η εξόρυξη συνήθως λαμβάνει χώρα σε απομακρυσμένες περιοχές αποτελεί συχνά μια μοναδική ευκαιρία ανάπτυξης οικονομικής δραστηριότητας για τις τοπικές κοινωνίες, που έχουν περιορισμένες εναλλακτικές ανάπτυξης και ευκαιρίες απασχόλησης, ειδικά για τους νέους.

Αντίστοιχα, αυξημένης σημασίας είναι και η εκπαίδευση και κατάρτιση των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που συνδέονται με την εξόρυξη. Αυτή η εκπαίδευση λαμβάνει χώρα σε οργανωμένα κέντρα που έχουν οι ίδιες οι επιχειρήσεις σε όλη την περιφέρεια και εξασφαλίζει ότι οι εργαζόμενοι παραμένουν τεχνολογικά ενήμεροι και σε επίπεδο τέτοιο που να τους καθιστά ανταγωνιστικούς σε διεθνές επίπεδο. Η εκπαίδευση αυτή είναι συστηματική και ενσωματώνει την αιχμή της γνώσης και των πρακτικών που επικρατούν στις πλέον ανεπτυγμένες διεθνείς αγορές ως προς τις τεχνολογίες, την υγιεινή και ασφάλεια στην εργασία και, φυσικά, την προστασία του περιβάλλοντος.

Όλοι εργαζόμενοι των εταιριών, εξωτερικοί συνεργάτες και οι εργαζόμενοι στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που συνεργάζονται στο πλαίσιο των σχετικών παραγωγικών αλυσίδων μπορούν να ωφεληθούν και να έχουν πρόσβαση στη σχετική γνώση. Πρόκειται για σημαντική πρωτοβουλία του ιδιωτικού τομέα στο πεδίο της εκπαίδευσης, και ειδικά της τεχνικής εκπαίδευσης, με τις επιχειρήσεις του κλάδου να λειτουργούν στην πράξη και ως αποκεντρωμένα δίκτυα ενδυνάμωσης του ανθρωπίνου δυναμικού της χώρας.

Κυρίως όμως, παραμένει ότι η προώθηση του διαλόγου και η εδραίωση εμπιστοσύνης μεταξύ Πολιτείας, βιομηχανίας και κοινωνίας είναι απαραίτητο συστατικό μιας αποτελεσματικής εξορυκτικής πολιτικής. Η υποστήριξη του διαλόγου από την πολιτεία είναι απαραίτητη και κρίσιμο να διενεργείτε **σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που δίνει ο [4ος άξονας της Εθνικής Πολιτικής για την Αξιοποίηση των Ορυκτών Πρώτων Υλών](#).**

Δ7. Βασικές κατηγορίες ορυκτών Πηγή: ΥΠΕΚΑ, ΣΜΕ, [orykta.gr](#)

Μεταλλευτικά ορυκτά:

Λατερίτης: Το βασικό μέταλλευμα για παραγωγή σιδηρονικελίου. Η παραγωγή είναι μια από τις μεγαλύτερες στην Ευρώπη, το σύνολο της οποίας εξάγεται, καλύπτοντας το 7% σχεδόν των αναγκών της Ευρωπαϊκής αγοράς. (Βλέπε και παρακάτω).

Βωξίτης: Η μεγαλύτερη μεταλλευτική παραγωγή της χώρας και πρώτη σε μέγεθος για το ορυκτό αυτό στην Ευρώπη. Αποτελεί την πρώτη ύλη στην παραγωγή αλουμίνας – αλουμινίου και σημαντικό εξαγωγικό προϊόν.

Λευκόλιθος – Μαγνησιακά προϊόντα: Διενεργείται μια μεγάλη παραγωγή πρώτης ύλης που καθετοποιείται σε μια πολύ μεγάλη γκάμα τελικών προϊόντων που βασίζονται στη καυστική και δίπτυρη μαγνησία καθώς και πυρίμαχες μάζες.

Μικτά θειούχα - χρυσοφόρα κοιτάσματα: Όταν θα έχει αδειοδοτηθεί πλήρως η λειτουργία τότε η χώρα θα αποκτήσει και τελική πολυμεταλλική παραγωγή (χρυσός, άργυρος, μόλυβδος κλπ). Συντηρητικές εκτιμήσεις με βάση τα επιβεβαιωμένα αποθέματα προβλέπουν συνολικά έσοδα από την πολυμεταλλική αυτή παραγωγή χρυσού, άργυρου, χαλκού αλλά και άλλων μετάλλων στην Χαλκιδική που θα ξεπερνάνε τα €1.2 δισ.

Χουντίτης – υδρομαγνησίτης: Μέταλλευμα με διάφορες βιομηχανικές χρήσεις όπως ως επιβραδυντής καύσης και ως υλικό στα πολυμερή.

Βιομηχανικά ορυκτά: Ενδεικτικά ο καολίνης, ο μπεντονίτης, ο γύψος, ο περλίτης, η κίσσηρις, ο χαλαζίας, η χαλαζιακή άμμος, η ποζολάνη, ο αταπουλγίτης, άστριοι, ολιβίνης και το πυριτικό.

Πρόκειται για ορυκτά με πολλές χρήσεις στη βιομηχανία (κατασκευές, βιομηχανικό εξοπλισμό, καλλυντικά, ζωοτροφές, κοκ).

Αδρανή υλικά: Προέρχονται από την απόληψη φυσικών αποθέσεων θραυσμάτων και εξόρυξη κατάλληλων πετρωμάτων τους. Αξιοποιούνται στις κατασκευές, την οδοποιία, τη μεταλλουργία, κοκ.

Μάρμαρα: Το ελληνικό μάρμαρο κατέχει δεσπόζουσα θέση στη διεθνή αγορά. Παρατηρούνται δυο τάσεις στην αγορά, Από τη μια έχουμε τεράστια μείωση της εσωτερικής ζήτησης τα χρόνια της κρίσης, ενώ από την άλλη βλέπουμε ανάπτυξη των εξαγωγών και αυξημένη ζήτηση, ιδιαίτερα για λευκό μάρμαρο, διεθνώς.

Οι προοπτικές του μαρμάρου παραμένουν θετικές με αναμενόμενη αύξηση της ζήτησης και παρόμοιες τιμές στο εγγύς μέλλον. Ταυτόχρονα βέβαια, οι προκλήσεις πρέπει να αντιμετωπιστούν. Σε γενικές γραμμές αφορούν την αδειοδότηση νέων έργων, έρευνες και εύρεση νέων κοιτασμάτων και εκμετάλλευση μη εμπορεύσιμων ογκομαρμάρων κοκ.

Ενεργειακά ορυκτά - Λιγνίτης. Η εκμετάλλευση του Λιγνίτη ξεκίνησε το 19^ο αιώνα, το 85% του λιγνίτη συνεχίζει να χρησιμοποιείται για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ το υπόλοιπο 15% χρησιμοποιείται στη μεταλλουργία και άλλες βιομηχανίες.

Λατερίτης

Η χώρα διαθέτει αξιόλογα κοιτάσματα Λατερίτη που είναι ορυκτό μεγάλης σημασίας και αξίας ως απαραίτητο για την παραγωγή σιδηρονικελίου. Τα κοιτάσματα (αν και σχετικά χαμηλής περιεκτικότητας), οι σχετικές υποδομές αλλά και η τεχνογνωσία αποτελούν σημαντικό εθνικό κεφάλαιο. Το, πολύ καλής ποιότητας, σιδηρονικέλιο εξάγεται κυρίως σε παραγωγούς χάλυβα στο εξωτερικό (ετήσιες εξαγωγές ύψους περίπου €200 εκατ., και παρά την κυκλικά χαμηλή χρηματιστηριακή τιμή του μετάλλου αυτού).

Όμως, όπως ισχύει για όλα τα προϊόντα των οποίων η τιμή διαμορφώνεται χρηματιστηριακά η αποτελεσματική διαχείριση καθορίζει το βαθμό αποδοτικής λειτουργίας μιας εκμετάλλευσης. Έτσι, ενώ στην Ελλάδα διαθέτουμε καθετοποιημένη μονάδα παραγωγής (της ΛΑΡΚΟ), που είναι από τις πιο σημαντικές παραγωγές στην Ε.Ε. αλλά και παγκοσμίως, ελλοχεύει ο κίνδυνος απαξίωσης του πλούτου αυτού μέσα από αναποτελεσματικές κρατικές παρεμβάσεις.

Σήμερα, η εκμετάλλευση αυτή αποτελεί ενδεικτικό παράδειγμα των παθογενειών του κράτους-επιχειρηματία. Χωρίς μακρόπνοο σχεδιασμό, η πολιτική διαχείριση οδήγησε σε μια εταιρική κουλτούρα που αποδέχεται τη ζημιογόνα λειτουργία σαν κανονική και προώθησε την επικράτηση ξεπερασμένων συνδικαλιστικών αντιλήψεων που αποτελούν τροχοπέδη σε αλλαγές. Επιπλέον, η πολιτικοποίηση, η έλλειψη ορθολογικής οικονομικής διαχείρισης, με κατασπατάληση πόρων και αναποτελεσματική διαχείριση της παραγωγής, δημιούργησε σημαντικά κενά, με σημαντικότερο εξ αυτών την έλλειψη επενδύσεων σε υποδομές και τεχνολογίες τόσο στο εργοστάσιο όσο και στα ορυχεία. Το ύψος των άμεσα αναγκαίων επενδύσεων υπολογίζεται σε €250εκ, ενώ για όσο διάστημα η εταιρεία παραμένει υπό κρατικό έλεγχο θα εκκρεμεί και το ζήτημα των κρατικών ενισχύσεων που έχει λάβει η επιχείρηση. Αποτέλεσμα είναι η φθίνουσα ανταγωνιστικότητα της επιχείρησης και η υπονόμηση της προοπτικής της αξιολογής αυτής παραγωγικής δραστηριότητας, η αδυναμία παρακολούθησης των διεθνών περιβαλλοντικών και τεχνολογικών εξελίξεων, η έλλειψη σύγχρονων προγραμμάτων κατάρτισης και ανάπτυξης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και η αδυναμία της επιχείρησης να ακολουθήσει τις επιχειρήσεις που ηγούνται σε θέματα ασφάλειας και υγιεινής των εργαζομένων.

Η σημαντική συνεισφορά του κλάδου στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των εργαζομένων και συνεργατών σημαίνει ότι ο κλάδος μπορεί να συμβάλλει καίρια στη μείωση της ανεργίας ειδικά των νέων σε απομακρυσμένες περιφέρειες διατηρώντας ζωντανές ολόκληρες τοπικές κοινωνίες.

Ορυκτά, μεταποίηση και εξαγωγές

Η αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου της χώρας συνδέεται ιστορικά με την ανάπτυξη της μεταποίησης σε εμβληματικούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας. Η αναφορά συγκεκριμένων εμβληματικών περιπτώσεων διαχρονικής επιτυχίας γίνεται εδώ για να αναδειχθεί το τι θα μπορούσε να γίνει και στην περίπτωση άλλων κλάδων. Η εξόρυξη αποτελεί μόνο την αρχή μιας παραγωγικής αλυσίδας αξίας. Η ανάπτυξη περισσότερων μονάδων που θα εντάσσονται σε τέτοιες αλυσίδες θα συνεισφέρει στη δημιουργία ενός επιχειρηματικού οικοσυστήματος που θα αυξήσει την παραγόμενη προστιθέμενη αξία αλλά και το μέγεθος της εγχώριας μεταποίησης. Μια τέτοια τάση, αν διευρυνθεί, θα επιτρέψει την ολοένα μεγαλύτερη ενσωμάτωση της χώρας στις διεθνείς αλυσίδες αξίας, κάτι που είναι προϋπόθεση για τον μετασχηματισμό της σε μια σύγχρονη και ανταγωνιστική οικονομία που παράγει και δημιουργεί υψηλή προστιθέμενη εγχώρια αξία.

A. Αδρανή υλικά – Τσιμέντο

Ο κλάδος του τσιμέντου στην Ελλάδα δεν θα είχε αναπτυχθεί τα τελευταία 115 χρόνια χωρίς την ύπαρξη της εξόρυξης της άφθονης, εύκολα προσβάσιμης και καλής ποιότητας πρώτης ύλης, που είναι κυρίως ο ασβεστόλιθος. Μάλιστα, ο ασβεστόλιθος αποτελεί και αυτόνομα σημαντικό εξαγωγικό προϊόν (εξαγωγές το 2016 €175 εκατ. από €63 εκατ. το 2011 και άνω των €100 εκατ. ετησίως πριν την κρίση).

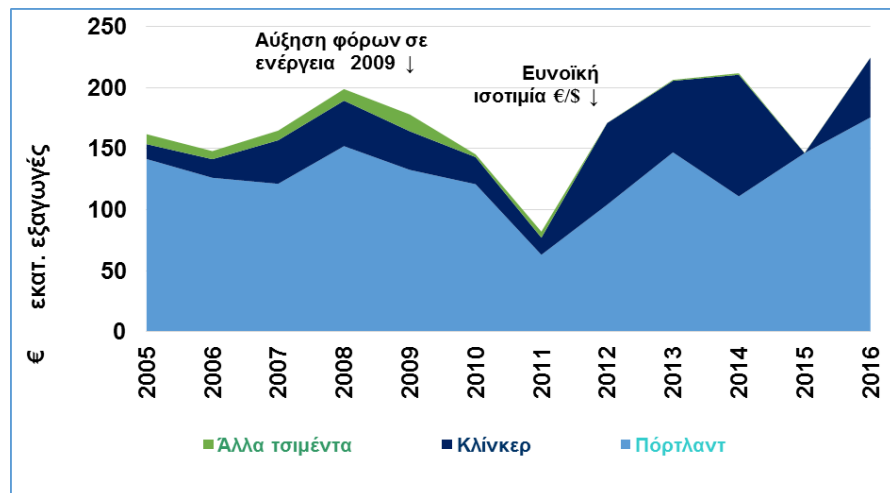
Η περίπτωση του ασβεστόλιθου και του τσιμέντου αναδεικνύει τη σύνδεση της εξόρυξης με την ανάπτυξη μιας βιομηχανίας, παρόλο που η κρίση στην οικονομία και ακόμα περισσότερα στον κατασκευαστικό κλάδο έχει πλήξει τελευταία τις βιομηχανίες του κλάδου. Η ανθεκτικότητα των επιχειρήσεων του κλάδου όμως, αποτελεί και μια ευκαιρία ανάδειξης του τρόπου με τον οποίο η ανάπτυξη μεγάλων διεθνοποιημένων βιομηχανιών, μέσω της ένταξης τους σε διεθνείς ομίλους ή μέσω της ανάπτυξης εκ μέρους τους παραγωγικών δραστηριοτήτων σε άλλες χώρες, οδηγεί σε επιχειρηματικά σχήματα που έχουν την ικανότητα να αντιμετωπίσουν και να ξεπεράσουν ακόμα και μια τόσο βαθιά κρίση.

Στους κλάδους στους οποίους το κόστος ενέργειας διαμορφώνεται σε διεθνώς ανταγωνιστικά επίπεδα, οι εξαγωγές ανακάμπτουν ή αυξάνονται σταθερά και θεαματικά.

Έτσι, παρά το γεγονός ότι η υπερφορολόγηση της ενέργειας για βιομηχανική χρήση που ξεκίνησε το 2009 διαμόρφωσε τις τιμές ενέργειας σε επίπεδα που είναι έως και διπλάσια των τιμών που συναντώνται σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, δίνοντας ένα επιπλέον χτύπημα στον ήδη πληγωμένο από την κρίση κλάδο, αυτός έχει καταφέρει να αποκαταστήσει τις εξαγωγικές του επιδόσεις (**Δ8**) που είχαν πληγεί από την αύξηση της τιμής ενέργειας. **Σε αυτό συνεισέφεραν τα επιθετικά προγράμματα αύξησης της αποδοτικότητας των εργοστασίων και μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας, η ευνοϊκή εξέλιξη της ισοτιμίας ευρώ-δολαρίου που επέτρεψε εξαγωγές κυρίως σε χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η μείωση των διεθνών τιμών καυσίμων αλλά και η από το 2016 υιοθέτηση μέτρων υποστήριξης της ευστάθειας του ενεργειακού συστήματος που εφαρμόζουν οι βιομηχανικές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως είναι ενδεικτικά το μέτρο της διακοψιμότητας.** Σχετικά, ακριβώς λόγω του υψηλού, μετά φόρων, κόστους ενέργειας για τη βιομηχανία πρέπει να σημειωθεί ότι οι

εξαγωγές δεν συνεισφέρουν τόσο στην κερδοφορία, όσο κυρίως στη διατήρηση θέσεων εργασίας και δραστηριοτήτων που είναι κρίσιμο να επιζήσουν της κρίσης, προκειμένου να υποστηρίξουν μια επερχόμενη ανάκαμψη.

Δ8. Εξαγωγές τσιμέντου

Πηγή Eurostat

Β. Χρυσός

Είναι απαραίτητο εδώ να γίνει μια αναφορά στην περίπτωση της εξόρυξης χρυσού, αλλά και 4 άλλων μετάλλων, στη Βόρειο Ελλάδα. Στην περίπτωση αυτή αντί για περιορισμό του σχετικού θεσμικού κόστους, και των αβεβαιοτήτων που το δημιουργούν, είχαμε τον αναίτιο πολλαπλασιασμό του. Αυτή η εξέλιξη στερήσει σημαντικά οικονομικά οφέλη από τη χώρα και τις τοπικές κοινωνίες και σπατάλησε μια σημαντική ευκαιρία διεθνούς προβολής των ευκαιριών που προσφέρει η χώρα σε ξένους επενδυτές, ιδιαίτερα λαμβάνοντας υπόψη τη δυνατότητα αύξησης των εξαγωγών. Η παρατήρηση αυτή αποκτά ακόμα μεγαλύτερη σημασία στο βαθμό που η συγκεκριμένη περίπτωση αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα του πως η προσέλκυση ξένων επενδύσεων εισάγει στη χώρα τεχνογνωσία και συνεισφέρει στην αυξημένη προστασία του περιβάλλοντος.

Στην περίπτωση της αξιοποίησης των κοιτασμάτων χρυσού της Χαλκιδικής η πολιτεία, εντελώς αδικαιολόγητα και με μεγάλο κόστος για τη χώρα, κλώτσησε μια μοναδική ευκαιρία να αναδείξει την Ελλάδα ως ελκυστικό προορισμό για υψηλής κοινωνικής ευαισθησίας επενδυτές. Αυτό το μεγάλο σφάλμα δεν πρέπει να επαναληφθεί.

Η ταχύτητα με την οποία οι οργανωμένες επιχειρήσεις του κλάδου υιοθετούν οικειοθελώς τις διεθνώς βέλτιστες πρακτικές, όπως για παράδειγμα σε ζητήματα της κυκλικής οικονομίας, αποτελεί απόδειξη πως η πραγματική προστασία του δημοσίου συμφέροντος δεν διασφαλίζεται μέσω του πολλαπλασιασμού της γραφειοκρατίας και της θεσμικής αβεβαιότητας. Αντιθέτως, διασφαλίζεται με τη λειτουργική υιοθέτηση του ευρωπαϊκού θεσμικού πλαισίου και τον αποτελεσματικό έλεγχο της ουσιαστικής εφαρμογής του. Αυτό το

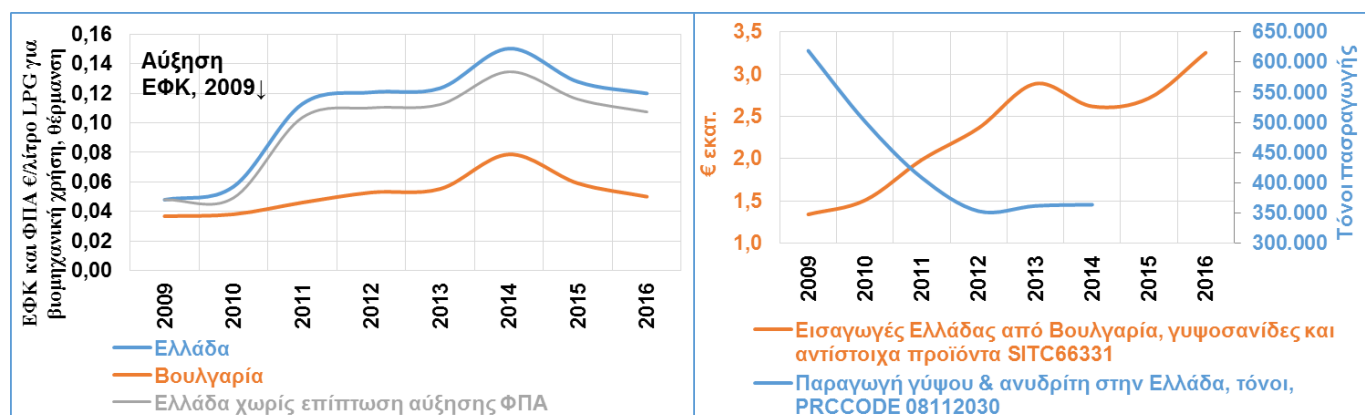

σημείο έχει μεγάλη σημασία, καθώς τα κόστη και τα έσοδα των δραστηριοτήτων αυτών, ειδικά όταν έχουν εξαγωγικό προσανατολισμό, είναι περίπου δεδομένα: Η τεχνολογία και η γεωμορφολογία καθορίζουν το κόστος ανακάλυψης, αξιολόγησης, εξόρυξης και αποκατάστασης ενώ τα έσοδα καθορίζονται από τιμές που διαμορφώνονται σε διεθνείς αγορές.

Αυτό σημαίνει πως το «θεσμικό ρίσκο» που προκύπτει από τις διαδικασίες και αβεβαιότητες αδειοδότησης και φορολόγησης είναι βασική παράμετρος καθορισμού της ελκυστικότητας μιας επένδυσης και την οποία μπορεί να επηρεάσει το κράτος. Δηλαδή, η εκλογίκευση του θεσμικού ρίσκου αποτελεί στην πράξη μια μεγάλη ευκαιρία για τη χώρα, καθώς είναι ελάχιστοι οι κλάδοι όπου οι θεσμικές επιλογές μπορούν να καθορίσουν τόσο άμεσα το ισοζύγιο εσόδων – κόστους. Ειδικά στο συγκεκριμένο κλάδο, η αντιμετώπιση των θεσμικών αδυναμιών μπορεί να έχουν άμεσο αντίκτυπο στην προσέλκυση επενδύσεων.

Γ. Γύψος

Η Ελλάδα διαθέτει σημαντικά κοιτάσματα που τροφοδοτούσαν την εγχώρια παραγωγή. Όμως, ο γύψος αποτελεί ένα ξεκάθαρο παράδειγμα των αρνητικών επιπτώσεων που ακολούθησαν την επιβολή υπερβολικά υψηλών ειδικών φόρων κατανάλωσης στην ενέργεια για βιομηχανική χρήση.

(Δ9). Επιβάρυνση ενέργειας που χρησιμοποιείται στην παραγωγή γύψου και εισαγωγές γύψου. Ελλάδα και Βουλγαρία (Eurostat, European Commission Taxes Database, excise taxes on energy, υπολογισμός επί τιμής αγοράς του καυσίμου, με αποτέλεσμα ο ΦΠΑ να εξελίσσεται ανάλογα με τις διεθνείς τιμές του καυσίμου)

Η μεγάλη αύξηση των ειδικών φόρων στην ενέργεια που καταναλώνει η σχετική βιομηχανία το 2009 έχει οδηγήσει στη μείωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της μεταποίησης της πρώτης ύλης (παραγωγή γυψοσανίδων) και αντίστοιχα σε μείωση της εξόρυξης και παραγωγής του γύψου. Η εξέλιξη αυτή συμβάδισε με τη μείωση της εσωτερικής ζήτησης, αλλά αυτή τελικά δεν ήταν η κρίσιμη διάσταση για τον κλάδο. Και αυτό γιατί ταυτόχρονα με την αύξηση του ειδικού φόρου στην ενέργεια και την υποχώρηση της εγχώριας παραγωγής γύψου και ανυδρίτη, είχαμε ραγδαία αύξηση των εισαγωγών του μεταποιημένου προϊόντος (γυψοσανίδες) από τη Βουλγαρία. Η Βουλγαρία δεν έχει ειδικό φόρο στην ενέργεια που χρησιμοποιείται για την παραγωγή τους (Δ9). Αξίζει επίσης να τονιστεί εδώ ότι η διαφορά στο κόστος ενέργειας προκύπτει κυρίως λόγω του ανύπαρκτου ειδικού φόρου κατανάλωσης και όχι λόγω του χαμηλότερου ΦΠΑ της Βουλγαρίας, που άλλωστε, θεωρητικά τουλάχιστον, εκπίπτει.

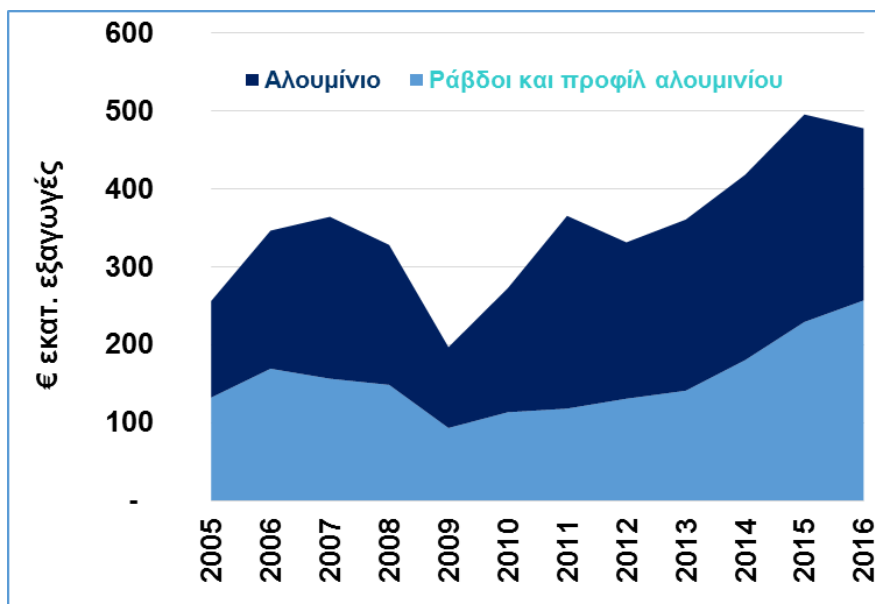

Δ. Βωξίτης - Αλουμίνιο

Η περίπτωση του αλουμινίου τονίζει τα ιδιαίτερα πλεονεκτήματα που έχει η Ελλάδα σε σχέση με τις δυνατότητες αξιοποίησης του ορυκτού της πλούτου. Η εγγύτητα των κοιτασμάτων βωξίτη με την ακτογραμμή μετασχηματίστηκε σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μέσω της αδειοδότησης, τη δεκαετία του '60, όλων των κατάλληλων υποδομών, όπως οι επιλιμένες εγκαταστάσεις. Αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα αυτά η Ελλάδα έχει καταφέρει να έχει τη μόνη πλήρως καθετοποιημένη μονάδα παραγωγής στον κόσμο σε όλο το φάσμα παραγωγής, από τον βωξίτη έως το αλουμίνιο.

Όμως η περίπτωση αυτή αναδεικνύει και άλλες σημαντικές πτυχές που επηρεάζουν την ανάπτυξη της χώρας. Έτσι, από την αρχή είχε οριστεί μια τιμή ενέργειας, για την ενεργοβόρο μεταποίηση του βωξίτη, πρώτα σε αλουμίνα και στη συνέχεια σε αλουμίνιο, που επέτρεπε την ανταγωνιστική λειτουργία της επιχείρησης και την απόδοση της επένδυσης, δεδομένου ότι για τις βιομηχανίες παραγωγής πρωτόχυτου αλουμινίου διεθνώς το συνολικό ενεργειακό κόστος συνιστά καταλυτικό παράγοντα επιβίωσης και ανταγωνιστικότητας.

Στα χρόνια της κρίσης η απόκτηση της εταιρείας από όμιλο Ελληνικών συμφερόντων συνοδεύτηκε όχι μόνο από την εξεύρεση μιας βιώσιμης, στο πλαίσιο λειτουργίας της ανταγωνιστικής διεθνούς αγοράς, λύσης στο ζήτημα της τιμολόγησης της ενέργειας αλλά και στην υλοποίηση σημαντικών επενδύσεων και την επιτυχή ολοκλήρωση προγραμμάτων μείωσης του κόστους παραγωγής. Οι επενδύσεις έγιναν με στόχο κυρίως την αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας της μονάδας παραγωγής αλουμίνιας και ράβδων αλουμινίου, και συνέβαλαν στη διάσωση, ουσιαστικά, για τη χώρα της δραστηριότητα αξιοποίησης ενός σημαντικού μεταλλεύματος. Έτσι, σήμερα, η συνεχής αύξηση της ανταγωνιστικότητας της μονάδας συνεισφέρει στις σταθερά βελτιούμενες εξαγωγικές επιδόσεις σε αλουμίνιο και ράβδους αλουμινίου (Δ10).

Δ10. Εξαγωγές αλουμινίου και ράβδων & προφίλ αλουμινίου.
(Eurostat. Σημειώνεται ότι τα προφίλ αποτελούν προϊόν μεταποίησης αλουμινίου)

Ε. Λευκόλιθος

Ο Λευκόλιθος, ένα από τα κρίσιμα υλικά της Ε.Ε., είναι ορυκτό με πολλαπλές χρήσεις και σημαντικές εξαγωγές (περίπου το 90%). Η αξία των εξαγωγών το 2015 ξεπέρασε συνολικά τα €30 εκ. Ως υλικό, ο

Λευκόλιθος έχει πολλαπλές χρήσεις. Συγκεκριμένα χρησιμοποιείται στην παραγωγή ζωοτροφών και λιπασμάτων, τις ελαφριές δομικές κατασκευές (panels), τα ελαστικά και πλαστικά, το χαρτί αλλά και τη χαλυβουργία, την περιβαλλοντική βιομηχανία και την αυτοκινητοβιομηχανία.

Όμως, το γεγονός ότι η επεξεργασία του Λευκόλιθου παράγει ενδογενείς ρύπους, παράλληλα με τη μεγάλη χρησιμότητα του και την πλεονεκτική θέση της Ελλάδας που διαθέτει πλήρως καθετοποιημένη παραγωγή, αναδεικνύει το Λευκόλιθο ως ενδεικτικό παράδειγμα των προκλήσεων που θέτει η ολοένα μεγαλύτερη ανάγκη βιώσιμης προσαρμογής στις περιβαλλοντικές προκλήσεις.

Παρατηρήσεις για τη μεταποίηση και πέραν της εξόρυξης

Τα παραπάνω παραδείγματα αναδεικνύουν γενικότερα τη σημασία των πολιτικών που εφαρμόζουν ανεπτυγμένες βιομηχανικές χώρες και που συμβάλλουν συνολικά στην ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας. Στις χώρες αυτές η αξιοποίηση των υφιστάμενων πόρων πλαισιώνεται από στρατηγικές και πολιτικές που υποστηρίζουν με πολλούς τρόπους την ανάπτυξη δραστηριοτήτων που προσφέρουν υψηλή προστιθέμενη αξία και απασχόληση.

Ο κρίσιμος συνδυασμός των πολιτικών, από την αδειοδότηση και τις υποδομές έως τους πολλούς παράγοντες που διαμορφώνουν το ενεργειακό κόστος, με τη συνεχή επένδυση στην παραγωγή και την ανάπτυξη καινοτομίας, όμως δεν περιορίζεται μόνο στις περιπτώσεις αξιοποίησης του ορυκτού πλούτου. Ενδεικτικά, τα τελευταία χρόνια της κρίσης η παραγωγή και οι εξαγωγές προϊόντων δεύτερης μεταποίησης αλουμινίου από Ελληνικές μεταποιητικές μονάδες, όπως φύλλα και foils (τα πρώτα χρησιμοποιούνται από ταχύπλοα πλοία ακτοπλοΐας έως καινοτόμα αντιολισθητικά πατώματα σε φορτηγά ψυγεία και τα δεύτερα έχουν εφαρμογές από τη συσκευασία τροφίμων έως φαρμάκων) επίσης αυξάνουν ραγδαία. Έτσι, έχουν σχεδόν διπλασιαστεί από το 2008, φτάνοντας πλέον τα €800 εκατ. ετησίως. Άλλα παραδείγματα κλάδων στους οποίους η άσκηση πολιτικών ενθάρρυνσης της παραγωγής μπορεί να συνεισφέρει επίσης στη σημαντική ανάκαμψη της παραγωγής και της απασχόλησης εκτείνονται από τη χαλυβουργία έως τη κλωστοϋφαντουργία. Ως σύνολο οι κλάδοι αυτοί της βιομηχανίας έχουν τη δυνατότητα να συνεισφέρουν ουσιαστικά και με δυναμισμό στην ανάκαμψη της οικονομίας και της ποιοτικής απασχόλησης.

Κυρίως, όμως, αυτά τα παραδείγματα αναδεικνύουν την ανάγκη η προσπάθεια ανάκαμψης της χώρας να βασιστεί σε ένα μεγάλο εύρος διαφορετικών και συχνά συμπληρωματικών δραστηριοτήτων, και κατά προέκταση ειδικοτήτων και ευκαιριών απασχόλησης. Η αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου, η ανάκαμψη «της Ελλάδας που παράγει» και των υποστηρικτικών προς αυτήν υπηρεσιών πρέπει να αντιμετωπιστεί ως ευκαιρία δημιουργίας νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων για τη χώρα και τα οποία θα βασίζονται στη γνώση, τις δυνατότητες που προσφέρει η ψηφιακή εποχή και την ενσωμάτωση στις διεθνείς αλυσίδες υψηλής προστιθέμενης αξίας. Τα νέα αυτά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, ερχόμενα να συμπληρώσουν τα υφιστάμενα πλεονεκτήματα της χώρας, αθροιστικά θα της δώσουν τη δύναμη να αφήσει οριστικά πίσω της την κρίση.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, προτείνονται 14 πυλώνες και προτεραιότητες πολιτικής:

1. Πλήρης εφαρμογή της Εθνικής Πολιτικής για την Αξιοποίηση των Ορυκτών Πρώτων Υλών (ΟΠΥ) με νομική δεσμευτικότητα και συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα εφαρμογής.

2. Ενσωμάτωση με οριζόντιο τρόπο των κατευθύνσεων της Εθνικής Πολιτικής για την Αξιοποίηση των Ορυκτών Πρώτων Υλών ώστε να εξασφαλίζεται η βέλτιστη αξιοποίηση των κοιτασμάτων και το δημόσιο όφελος.

- Ενίσχυση της υποδομής και ικανότητας σχεδιασμού κοιτασματολογικών έρευνών και καταγραφής του ορυκτού πλούτου της χώρας.
 - Ολοκλήρωση της κοιτασματολογικής έρευνας όπου χρειάζεται, και στη συνέχεια δημοπράτηση με στόχο την βέλτιστη αξιοποίησή τους προς όφελος του δημόσιου συμφέροντος.
 - Επαναξιολόγηση των περιοχών με εκμετάλλευση (και εν δυνάμει εκμετάλλευση) κοιτασμάτων ορυκτών πρώτων υλών στον χωροταξικό σχεδιασμό, και πρόνοια (αναγνώριση των προϋποθέσεων που πρέπει να εξασφαλίζονται) ώστε να διασφαλίζεται, μακροπρόθεσμα η δυνατότητα συνέχισης της εκμετάλλευσής τους και να αποφεύγεται η ενδεχόμενη «αδρανοποίησή τους» εξαιτίας θεσμοθέτησης ανταγωνιστικών χρήσεων γης ή κατασκευής έργων υποδομής.
 - Δημιουργία ενημερωμένης και επικαιροποιημένης GIS (γεωγραφικά πληροφοριακά συστήματα) βάσης ψηφιακών χωροταξικών δεδομένων. Μαζί με τις υπόλοιπες χρήσεις θα συμπεριλαμβάνει γεωλογικά και κοιτασματολογικά δεδομένα, θεσμοθετημένες περιοχές εξόρυξης, λατομικές ζώνες, ενδεχόμενες Π.Ο.Α.Π.Δ. (Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων) μεταλλευτικών ή λατομικών δραστηριοτήτων, άλλες υφιστάμενες εκμεταλλεύσεις και περιοχές μελλοντικού εξορυκτικού ενδιαφέροντος.
 - Αποσαφήνιση των όρων υπό τους οποίους μπορεί να διεξάγεται έρευνα και εκμετάλλευση ορυκτών πόρων εντός προστατευόμενων περιοχών.
 - Προώθηση ερευνών για τον εντοπισμό κοιτασμάτων ΟΠΥ με έμφαση στην έρευνα για τον εντοπισμό των ΟΠΥ που έχουν χαρακτηριστεί ως κρίσιμης σημασίας για την Ευρώπη ή ιδιαίτερης σημασίας για τη Χώρα μας.
 - Υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων για την ανάπτυξη και εφαρμογή νέων τεχνικών εντοπισμού κοιτασμάτων (π.χ. σε μεγαλύτερα βάθη).
 - Αναζήτηση και εντοπισμός κοιτασμάτων σε υποθαλάσσιο μεταλλογενετικό περιβάλλον.
 - Ενίσχυση της έρευνας για φιλικές στο περιβάλλον νέες χρήσεις ορυκτών.
 - Καθορισμός ΟΠΥ ιδιαίτερης σημασίας για την εξορυκτική βιομηχανία της χώρας και την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας: Λιγνίτης, Λατερίτης (Fe-Ni), Βωξίτης, Μικτά θειούχα (Pb-Zn-Ag), Χρυσός, Μαγνησίτης (Λευκόλιθος), Μάρμαρα, Μπεντονίτης, Περίτης και εκπόνηση σχεδίου για την βιώσιμη ανάπτυξή τους.
- 3. Απλοποίηση της διαδικασίας αδειοδότησης και περιβαλλοντικής αδειοδότησης.**
- Επικαιροποίηση των προδιαγραφών μελετών (τεχνική, περιβαλλοντική) με βάση τις σύγχρονες απαιτήσεις και των διαχειριστικών μελετών για τις προστατευόμενες περιοχές υπό το φως των νέων εξελίξεων της σχετικής νομοθεσίας αλλά και των κατευθυντήριων οδηγιών της Ε.Ε. σε ότι αφορά την δυνατότητα

χωροθέτησης εξορυκτικών εργασιών εντός των περιοχών αυτών. Επίσης σαφέστερος καθορισμός των ορίων τους.

- Απλοποίηση της διαδικασίας αδειοδότησης, αποφυγή επικαλύψεων και πρόβλεψη για παράλληλες ενέργειες αδειοδότησης στο πλαίσιο της εκφρασμένης μεταλλευτικής πολιτικής και του χωροταξικού σχεδιασμού.
- Έκδοση καθοδηγητικών εγγράφων και εγχειριδίων για τις απαιτήσεις και τις διαδικασίες αδειοδότησης τόσο για τους ενδιαφερομένους όσο και για τις εμπλεκόμενες Υπηρεσίες και Φορείς.
- Σαφή καθορισμό υποχρεώσεων του εκμεταλλευτή για την μετά το κλείσιμο της δραστηριότητας περίοδο και αποτελεσματική παρακολούθηση εκπλήρωσής τους.

4. Προτεραιότητα στην αξιολόγηση αποθεμάτων στον χωροταξικό σχεδιασμό.

- Για τις περιοχές κοιτασμάτων πρώτων υλών που έχουν κατηγοριοποιηθεί ως ιδιαίτερης σημασίας για την εθνική οικονομία να γίνεται ειδική πρόβλεψη/αναφορά στα χωροταξικά/πολεοδομικά σχέδια, ώστε κατά το σχεδιασμό να διασφαλίζεται η συμβατότητα των άλλων χρήσεων γης με την εξορυκτική δραστηριότητα.
- Πρόβλεψη στον χωροταξικό σχεδιασμό για την χρήση του χώρου εξόρυξης μετά το τέλος της εκμετάλλευσης.

5. Βελτίωση μετά από ουσιαστική διαβούλευση και ψήφιση, μετά τις απαραίτητες βελτιώσεις, του [Νέου Λατομικού Νομοσχεδίου](#) με στόχο την άρση των δυσλειτουργιών του παρελθόντος και την θέσπιση σύγχρονου πλαισίου για την ανάπτυξη των λατομικών ορυκτών.

6. Εκκίνηση της διαδικασίας εκσυγχρονισμού του Μεταλλευτικού Κώδικα.

7. Ανάπτυξη υποδομών ειδικά στην περιφέρεια που μειώνουν το κόστος λειτουργίας της αλυσίδας αξίας του κλάδου, ειδικά όταν σχετίζεται με την εξωστρέφεια και ένταξη τους στο Εθνικό Σχέδιο Υποδομών.

- Προτεραιότητα στη λήψη απόφασης για τη δημιουργία ειδικά λιμενικών υποδομών και εκλογίκευση της προοδευτικότητας των σχετικών τελών, που σήμερα αυξάνονται όσο αυξάνει η αξία της επένδυσης.

8. Ενίσχυση των υποστηρικτικών υποδομών ειδικά σε κρίσιμες υπηρεσίες.

- Δημοσίευση όλων των πληροφοριών εφαρμογής καλών πρακτικών από την εξορυκτική βιομηχανία αλλά και τις αρμόδιες Δ/νσεις του ΥΠΕΝ.
- Συνεχής καταγραφή των επιπτώσεων στις τοπικές κοινωνίες και πλήρης ενημέρωσή τους.
- Βελτίωση του οικιστικού περιβάλλοντος και υποδομών των τοπικών κοινοτήτων με τη διάθεση θεσμοθετημένων πόρων από την εκμετάλλευση ορυκτών πόρων στην περιοχή τους.
- Ανάληψη πρωτοβουλιών από τη Πολιτεία και τον κλάδο ώστε να υλοποιηθούν πιλοτικές δράσεις πρότυπης αποκατάστασης και απόδοσης για χρήση στις τοπικές κοινωνίες.
- Ψηφιοποίηση και ελεύθερη διάθεση ψηφιακού υλικού μέσω διαδικτύου – αξιοποίηση για την ψηφιακή στρατηγική της χώρας.
- Δημιουργία σύγχρονων προγραμμάτων σπουδών ώστε να καλύπτουν τις πραγματικές ανάγκες έρευνας και παραγωγής.
- Δημιουργία επαγγελματικών σχολών εκπαίδευσης μέσων και κατώτερων στελεχών καθώς και εξειδικευμένου προσωπικού για την κάλυψη των αναγκών της εξορυκτικής βιομηχανίας.

→ Σύνδεση της εξορυκτικής βιομηχανίας με τα Ερευνητικά Ινστιτούτα και ΑΕΙ. Εφαρμογή μελετών ανάλυσης κύκλου ζωής (life cycle analysis) των προϊόντων ή παραπροϊόντων της εξόρυξης πχ. στον τομέα αδρανών/δομικών υλικών.

9. Ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών που επιβλέπουν την τήρηση της νομιμότητας καθώς και των μηχανισμών γνωμοδότησης.

- Ουσιαστικότερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία των ελεγκτικών υπηρεσιών (Επιθεωρήσεων Μεταλλείων, Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, Δ/σης Γνωμοδοτήσεων και Ελέγχου ΙΓΜΕ κ.λ.π.) για την υγιεινή και ασφάλεια, ορθολογική εκμετάλλευση, προστασία και αποκατάσταση περιβάλλοντος, οι οποίες πρέπει να στελεχωθούν κατάλληλα με πιστοποιημένους ελεγκτές και να εξοπλιστούν με την αναγκαία υλικοτεχνική υποδομή.
- Ουσιαστικό έλεγχο εφαρμογής των περιβαλλοντικών όρων τόσο κατά την διάρκεια λειτουργίας όσο και μετά το πέρας της εξορυκτικής δραστηριότητας.
- Αποτροπή παρανόμων εκμεταλλεύσεων και εξορθολογισμός συστήματος παραγωγής.
- Καθορισμός ποιοτικών προδιαγραφών και διαδικασιών πιστοποίησης αδρανών υλικών πρωτογενούς παραγωγής ή ανακύκλωσης.
- Αυστηρή νομοθεσία, και εφαρμογή αυτής, για την παράνομη εξόρυξη αδρανών υλικών, και εμπορία αυτών χωρίς σήμα CE, που αποτελεί μια μεγάλη μάλιστα στη χώρα μας που οδηγεί σε απώλεια εσόδων για την πολιτεία και τις τοπικές αυτοδιοικήσεις ενώ ενθαρρύνει τον αθέμιτο ανταγωνισμό από επιχειρήσεις που δεν τηρούν καμία προδιαγραφή ποιότητας και ασφάλειας σε έναν κλάδο με σημαντικούς κινδύνους για την ασφάλεια και το περιβάλλον όταν δεν τηρούνται αυστηρές προδιαγραφές.

10. Ανάληψη πρωτοβουλίας από την πολιτεία για την ενημέρωση των τοπικών κοινωνιών, αναφορικά με τη σημασία του ορυκτού πλούτου της χώρας στην περιφερειακή ανάπτυξη και την εθνική οικονομία. Σχετικά, ο διάλογος πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που δίνει ο [4ος άξονας της Εθνικής Πολιτικής για την Αξιοποίηση των Ορυκτών Πρώτων Υλών](#).

- 11. Εκλογίκευση του κόστους ενέργειας για τη βιομηχανία για όλους του κλάδους έντασης ενέργειας, με εκλογίκευση της φορολογικής επιβάρυνσης σε επίπεδα συγκρίσιμα με άλλων ανταγωνιστικών χωρών και τιμολόγηση που να εξασφαλίζει μια αμοιβαία επωφελή ισορροπία για εξωστρεφείς καταναλωτές και ημεδαπούς παραγωγούς ενέργειας. Σχετικά, ειδικά κατάργηση του επιπλέον φόρου στην ενέργεια που καταναλώνεται για ορυκτολογική επεξεργασία.
- 12. Ταχεία υλοποίηση της δέσμευσης για τριετή παράταση της διακοψιμότητας, η οποία αποζημιώνει τη βιομηχανία για τη συνδρομή της στην ευστάθεια του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας.
- 13. Προώθηση νέων επενδύσεων στον εξορυκτικό χώρο με αξιοποίηση των ελεύθερων χώρων των δημοσίων μεταλλείων και παροχή κινήτρων για νέες επενδύσεις αξιοποίησης ΟΠΥ.
- 14. Στήριξη μέσω οριζόντων φορολογικών κινήτρων για νέες επενδύσεις.

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ
€368 δισ.
67% συνόλου*

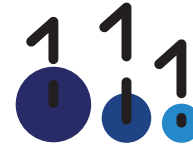
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
€60 δισ.
51% συνόλου*

ΠΩΛΗΣΕΙΣ
€62 δισ.
43% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ
€2,4 δισ. **
30% συνόλου**

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ
190.000
11% συνόλου ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ
€4,8 δισ.
20% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ
€2,1 δισ.
20% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ
€0,8 δισ.
29% συνόλου****

* ποσοστό επί του συνόλου ICAP

** κέρδη κερδοφόρων ως ποσοστό επί του συνόλου κερδών κερδοφόρων ICAP

*** ποσοστό επί του συνόλου τακτικών αποδοχών/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

**** ποσοστό επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει.

Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα

T: 211 5006 000

F: 210 3222 929

E: info@sev.org.gr

www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh

B-1000 Bruxelles

M: +32 (0) 494 46 95 24

E: sevbrussels@proximus.be

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

